

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ		
ΤΜΗΜΑ	ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ, ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΕ709	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΚΡΑΤΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	4	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων,</i>	Γενικού υποβάθρου, ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i></p> <p><i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>1. Να γνωρίσουν οι φοιτητές βασικές έννοιες που συσχετίζονται με τη σύγχρονη παγκοσμιοποίηση και διεθνοποίηση, τη σύγχρονη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, τις ραγδαίες γεωπολιτικές αλλαγές και τις μεταναστευτικές ροές σε ευρωπαϊκό κυρίως, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, την εξελικτική πορεία των κοινωνικοπολιτικών θεσμών στα ευρωπαϊκά κράτη, καθώς και τις επιμέρους διαδικασίες της σύγχρονης διακυβέρνησης και του δημοκρατικού ελέγχου στα ανεπτυγμένα κυρίως κράτη. Ειδικότερα, να αντιληφθούν βασικά ζητήματα που προκάλεσε η παγκοσμιοποίηση στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη, μεταβάλλοντας τα δομικά χαρακτηριστικά τους, όπως η κρατική κυριαρχία, η διαμόρφωση της εθνικής οικονομικής και νομισματικής</p>

πολιτικής, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η διαδικασία ελέγχου των εξωτερικών συνόρων και η χάραξη της μεταναστευτικής πολιτικής.

2. Να αποκτήσουν επαρκείς γνώσεις αναφορικά με τη διαχείριση της ετερότητας στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη, η οποία οριοθετείται ανάμεσα σε δύο αντιδιαμετρικά αντίθετες κατευθύνσεις, αφενός αυτής που αφορά στο κεφάλαιο και στην ελεύθερη ευρωπαϊκή αγορά και αφετέρου αυτής που αφορά στους μετανάστες και στην προστασία των δικαιωμάτων τους, ιδιαίτερα της ελεύθερης εισόδου και διαμονής σε κάποιο από τα ευρωπαϊκά κράτη.
3. Να αντιληφθούν ότι η μετανάστευση αποτελεί ένα διαχρονικό και ευμετάβλητο παγκόσμιο φαινόμενο που επηρεάζει τόσο τις χώρες προέλευσης όσο και τις χώρες υποδοχής μεταναστών και ότι ο ταχύτατος ρυθμός εξέλιξης των βασικών χαρακτηριστικών του σύγχρονου μεταναστευτικού φαινομένου, διαμορφώνει τα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη και τους πολίτες τους, θέτοντας το ζήτημα αυτό στην κορυφή της παγκόσμιας κοινωνικοπολιτικής ατζέντας.
4. Να προσλάβουν θεωρητικές γνώσεις γενικού φάσματος αναφορικά με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ρευμάτων, την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών και τη μεταρρύθμιση του συστήματος ασύλου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
5. Να αναπτύξουν εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με την προβληματική του ρατσισμού και των διακρίσεων στη σύγχρονη Ευρώπη, ως ενός διαχρονικού και ταυτόχρονα επίκαιρου φαινομένου τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.
6. Να διαπραγματευτούν τις δικαιοπολιτικές και θεσμικές διαστάσεις ανάπτυξης των σύγχρονων ευρωπαϊκών πολιτικών κατά του ρατσισμού και των διακρίσεων, ιδιαίτερα τη θεσμική διάσταση της αντιρατσιστικής και αντιδιακρίνουσας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ζήτημα εξωτερικής πολιτικής ή και εξωτερικών σχέσεων.
7. Να αποκτήσουν πολύ εξειδικευμένες γνώσεις αναφορικά με την εκπαίδευση των μαθητών στο σχολείο σε θέματα όπως η δημοκρατική ιδιότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, με την ανάπτυξη ικανοτήτων πολιτικής ανάλυσης, άσκησης κριτικής, λήψης πολιτικών αποφάσεων και εφαρμογής δράσεων, ως ενεργοί ευρωπαίοι πολίτες.
Να διαθέτουν κριτική επίγνωση των ζητημάτων των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων και να τα συνδέουν με τα φαινόμενα ρατσισμού, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αντιρατσιστικές πολιτικές στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
8. Να καλλιεργήσουν γνώσεις στα πλέον προχωρημένα όρια της διερεύνησης των σύγχρονων μεταναστευτικών τάσεων στον ευρωπαϊκό χώρο, της διαχείρισης της ετερότητας και γενικότερα της εφαρμογής των δικαιοπολιτικών και ηθικών αρχών που θέτουν συγκεκριμένα πρότυπα ανθρώπινης συμπεριφοράς σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα,:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

1. Κατανόηση των διαδικασιών της σύγχρονης ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της σύγχρονης παγκοσμιοποίησης και διεθνοποίησης, των ραγδαίων γεωπολιτικών αλλαγών και των μεταναστευτικών ροών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, της εξελικτικής πορείας των κοινωνικοπολιτικών θεσμών στα ευρωπαϊκά κράτη, καθώς και των επιμέρους διαδικασιών της σύγχρονης διακυβέρνησης και του δημοκρατικού ελέγχου στα ανεπτυγμένα κυρίως κράτη. Γνώση, αποδοχή και σεβασμός της ετερότητας. Ικανότητα εφαρμογής στρατηγικών διδασκαλίας που στοχεύουν στην εκπαίδευση ενεργών, δημοκρατικών ευρωπαίων πολιτών.
2. Αναζήτηση, ανάλυση, σύνθεση δεδομένων μέσα από ηλεκτρονικές ή έντυπες πηγές και παρουσίαση καινοτόμων πρακτικών αναφορικά με τη μελέτη των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την καλλιέργεια του σεβασμού στην ετερότητα, σύμφωνα με τις αρχές και τις αξίες που απορρέουν από τα ευρωπαϊκά ιδεώδη.\
3. Απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων στη διαχείριση και εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, με στόχο τη δημιουργία δημοκρατικών πολιτών.
4. Ικανότητα ομαδικής και αυτόνομης εργασίας με στόχο τη λήψη αποφάσεων σε διαφορετικές μελέτες περίπτωσης, όπου παρουσιάζονται διαφορετικές πτυχές των σύγχρονων μεταναστευτικών φαινομένων και των ζητημάτων ετερότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
5. Συγκριτική μελέτη διαχείρισης της ετερότητας σε διεθνή εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.
6. Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών για ζητήματα μετανάστευσης και ετερότητας στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη που δεν έχουν ερευνηθεί επαρκώς.
7. Στόχευση στην εφαρμογή πρακτικών που οδηγούν σε δημοκρατικό εκπαιδευτικό περιβάλλον και ευρύτερα σε δημοκρατικές, ελεύθερες και ειρηνικές ευρωπαϊκές κοινωνίες ισότητας, χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- 1) Αποσαφήνιση των εννοιών και των ζητημάτων που σχετίζονται με τη σύγχρονη παγκοσμιοποίηση και διεθνοποίηση, τη σύγχρονη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, τις γεωπολιτικές αλλαγές και τις μεταναστευτικές ροές σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, την εξελικτική πορεία των κοινωνικοπολιτικών θεσμών στα ευρωπαϊκά κράτη, καθώς και τις επιμέρους διαδικασίες της σύγχρονης διακυβέρνησης και του δημοκρατικού ελέγχου στα ανεπτυγμένα κράτη. Επιπρόσθετα, αποσαφήνιση βασικών ζητημάτων που προκάλεσε η παγκοσμιοποίηση στα σύγχρονα ευρωπαϊκά κράτη, μεταβάλλοντας τα δομικά χαρακτηριστικά τους, όπως η κρατική κυριαρχία, η διαμόρφωση της εθνικής οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η διαδικασία ελέγχου των εξωτερικών συνόρων και η χάραξη της μεταναστευτικής πολιτικής.
- 2) Διεξοδική ανάλυση των φαινομένων της μετανάστευσης, της ετερότητας και των ζητημάτων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως προς την εμφάνιση και την δικαιοπολιτική και θεσμική αντιμετώπισή τους στις σύγχρονες ευρωπαϊκές κοινωνίες. Αναφορά στην εμφάνιση δύο αντιδιαμετρικά αντίθετων κατευθύνσεων στην Ευρώπη,

αφενός αυτής που αφορά στο κεφάλαιο και στην ελεύθερη ευρωπαϊκή αγορά και αφετέρου αυτής που αφορά στους μετανάστες και στην προστασία των δικαιωμάτων τους, ιδιαίτερα της ελεύθερης εισόδου και διαμονής σε κάποιο από τα ευρωπαϊκά κράτη.

- 3) Μελέτη των στοιχείων που συνιστούν την ταυτότητα του ευρωπαίου πολίτη, την ετερότητα, τον πλουραλισμό και την ισότητα ευκαιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 4) Διερεύνηση των δυνατοτήτων καλλιέργειας κλίματος δημοκρατίας και ισότητας στη σχολική πρακτική, σύμφωνα με τις επιταγές και τις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μελέτη και ανάπτυξη των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του ενεργού ευρωπαίου πολίτη που σέβεται και επιδιώκει την ελεύθερη έκφραση, την ισότιμη συμμετοχή όλων στο μορφωτικό πρόγραμμα του σχολείου, μέσα από κατάλληλα παιδαγωγικά μέτρα που ενδείκνυνται για τον σκοπό αυτό.
- 5) Ικανότητα εφαρμογής στρατηγικών διδασκαλίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των μειονοτήτων στη σχολική πρακτική, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές οδηγίες.
- 6) Ανάλυση των προσφορότερων πρακτικών διαχείρισης της ετερότητας στην παιδαγωγική και διδακτική πράξη, με ταυτόχρονη κριτική κατανόηση θεωριών και αρχών που άπτονται των ευρωπαϊκών αρχών και αξιών.
- 7) Εφαρμογή εξειδικευμένων γνώσεων αναφορικά με τη διδασκαλία και την εφαρμογή των αρχών της ισότιμης διαχείρισης των μειονοτήτων στο σχολικό περιβάλλον, δημιουργία πρωτότυπης σκέψης και ανάπτυξη νέων πρακτικών δημοκρατικής επικοινωνίας.
- 8) Κριτική θεώρηση των στάσεων που υιοθετούνται αναφορικά με την εφαρμογή των αρχών διαχείρισης της ετερότητας στο σχολείο και των σχέσεων αλληλεπίδρασης που αναπτύσσονται.
- 9) Διερεύνηση της εφαρμογής των αρχών της ισότιμης συμμετοχής σε ευρωπαϊκά κοινωνικά περιβάλλοντα και των βελτιώσεων που μπορεί να επιφέρει η καλλιέργεια κλίματος δικαιοσύνης και ελευθερίας της έκφρασης, στη δημοκρατία και την ευρωπαϊκή αμοιβαιότητα.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<p>Πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία και με εξ αποστάσεως εκπαίδευση.</p>	
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Χρήση των Τ.Π.Ε. κατά τη διδασκαλία. Η ασύγχρονη και σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιούνται για την παροχή σημειώσεων και για τη μαθησιακή επικοινωνία με τους φοιτητές.</p>	
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p>	<p>Δραστηριότητα</p>	<p>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</p>
<p>Διαλέξεις</p>	<p>39</p>	<p>Μελέτη βιβλιογραφίας και εκπόνηση σχεδίων εργασίας</p>
<p>30</p>		

Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	Δραστηριότητες κατανόησης – Άσκηση πεδίου	28
	Εξετάσεις	3
	Σύνολο Μαθήματος	100
<p align="center">ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</p> <p>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Γραπτές Εξετάσεις</p> <p>Ερωτήσεις σύντομης απάντησης</p> <p>Παρουσιάσεις θεματικών ενοτήτων</p>	

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>E. Kalerante, P. Giavrimis, Th. Eleftherakis, L. Gogou, S.-M. Nikolaou (2020) (eds), <i>Applied Qualitative Studies in Education</i>, Cambridge Scholars Publishing</p> <p>Λ. Γώγου, Ε. Καλεράντε, Θ. Ελευθεράκης, Γ. Κουστουράκης, Π. Γιαβρίμης, Σ.-Μ. Νικολάου (2020) (επιμ.), <i>Ποιοτικές μέθοδοι στην Εκπαίδευση. Θεωρητικοί Προβληματισμοί και Πρακτικές Εφαρμογές</i>, Συλλογικός τόμος, Αθήνα: Γρηγόρη</p> <p>Σ.-Μ. Νικολάου, Θ. Ελευθεράκης, Ε. Καλεράντε, Π. Γιαβρίμης & Γ. Κουστουράκης, Γ. (επιμ.) (2018), <i>Νέες προκλήσεις στην εκπαίδευση και τη δημοκρατία: Κοινωνιολογικές και Παιδαγωγικές προσεγγίσεις της Δημοκρατικής Εκπαίδευσης</i>, Σειρά: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης και της Παιδείας, Αθήνα: Gutenberg</p> <p>Σ.-Μ. Νικολάου & Χ. Μπαρμπαρούσης (2017), <i>Σύγχρονα Κοινωνιολογικά Ζητήματα. Η Κοινωνική και Πολιτική Εκπαίδευση με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών</i>, Αθήνα: Gutenberg</p> <p>Σ.-Μ. Νικολάου (2009), <i>Κοινωνικοποίηση στο Σχολείο</i>, Βιβλιοθήκη Κοινωνικής Επιστήμης και Κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα: Gutenberg</p> <p>Σ.-Μ. Νικολάου (2009), <i>Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εκπαίδευση και οι ενέργειες της Ελλάδας (2000-2008)</i>, Αθήνα: Gutenberg</p> <p>Σ.-Μ. Νικολάου (2009), <i>Θεωρητικά ζητήματα στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης</i>, Αθήνα: Gutenberg</p>
--

- E. Σακελλαροπούλου (2018), *Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Οδηγός οργάνωσης επιμορφωτικών προγραμμάτων για την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου*, Αθήνα: Διάδραση
- E. Σακελλαροπούλου (2011), *Η διαφορετικότητα στη σχολική τάξη. Θεωρητικές αποτιμήσεις και διδακτικές προτάσεις*. Αθήνα: Γρηγόρης
- Φ. Ασδεράκη (2016), *Οι Ευρωπαϊκές πολιτικές της γνώσης : Εκπαίδευση, Κατάρτιση, έρευνα και καινοτομία στο Ναπολέον Μ.(επιμ), Ευρωπαϊκή Ένωση – Δημιουργία, Εξέλιξη, προοπτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική ΑΕ
- Γ.Α. Βοσκόπουλος (2009), *''Ευρωπαϊκή Ένωση - Θεσμοί, Πολιτικές, Προκλήσεις, Προβληματισμοί''*, Επίκεντρο: Θεσσαλονίκη
- Council of Europe (2007), *Final declaration: Building a more humane and inclusive Europe: Role of education policies*, Strasbourg: Council of Europe
- B. Rosamond, (2006), *''Θεωρίες Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης''*, Μεταίχμιο: Αθήνα
- B. Πανταζής (2012), *Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Μετανάστευση. Παιδαγωγικός λόγος*, 2/2012, 11-28
- B. Πανταζής (2011), *Ανθρώπινα δικαιώματα, ιδιότητα του πολίτη και εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης. Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Δ. Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 23 (2011) 129-157
- N. Μούσης, (2008), *Ευρωπαϊκή Ένωση: δίκαιο, οικονομία, πολιτική*, Αθήνα: Παπαζήση
- Λ. Βεντούρα (2006), *Μετανάστευση και έθνος: Μετασχηματισμοί στις συλλογικότητες και τις κοινωνικές θέσεις*, Αθήνα: Ε.Μ.Ν.Ε.-Μνήμων
- Kompass (2005). *Handbuch zur Menschenrechtsbildung für die schulische und außerschulische Bildungsarbeit*. Deutsches Institut für Menschenrechte. Berlin
- J. Huysmans (2006), *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*, New York: Routledge
- C. Boswell (2003), *European Migration Influx: Changing Patterns of Inclusion and Exclusion*, Oxford: Blackwell